

УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи фінансово-економічної безпеки»

КАФЕДРА БІЗНЕСУ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВА

<https://uft.in.ua/>

Телефон: +38 (073) 047-26-26

E-mail: info@uft.in.ua

Викладач – Жаворонок Артур Віталійович, к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнесу, адміністрування та права

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»					
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»					
Назва освітньо-професійної програми	«Менеджмент»					
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)					
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	вибіркова					
Мова викладання	Українська					
Форма навчання	Семестр викладання	Обсяг навчальної дисципліни	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Підсумковий контроль
Денна	5-8 семестр	120 год, 4 кредитів ЄКТС	32	32	56	Диференційований залік
Заочна	5-8 семестр		10	10	100	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Основи фінансово-економічної безпеки» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти базових теоретичних знань і практичних уявлень щодо сутності, складових та механізмів забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах нестабільного та ризиконасиченого економічного середовища.</p> <p>Опанування дисципліни сприяє формуванню у здобувачів здатності аналізувати фінансово-економічний стан підприємства, ідентифікувати загрози його стабільній діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення з метою забезпечення фінансової стійкості та сталого розвитку.</p>
Мета і завдання дисципліни	<p>Метою навчальної дисципліни опанування теоретичних знань та формування практичних навиків щодо недопущення або зведення до мінімуму впливу зовнішніх і внутрішніх загроз на власність і працівників суб'єкта підприємництва, у тому числі на його фінансові, матеріальні, інформаційні, кадрові ресурси, на основі реалізації розробленого комплексу заходів економіко-правового й організаційного характеру.</p> <p>Завданнями дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти таких компетентностей: здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Здатність ідентифікувати сутність, структуру та роль фінансово-економічної безпеки в загальній системі управління підприємством.</p> <p>Здатність здійснювати моніторинг і класифікацію внутрішніх та зовнішніх загроз економічним інтересам суб'єкта господарювання.</p> <p>Здатність застосовувати нормативно-правові акти та стандарти, що регулюють сферу забезпечення фінансової безпеки.</p> <p>Здатність здійснювати фінансову діагностику вразливостей підприємства та оцінювати ступінь їхнього впливу на рівень економічної безпеки.</p> <p>Володіння методами та інструментами запобігання фінансовим кризам і мінімізації негативних наслідків впливу загроз у практичній діяльності.</p> <p>Здатність розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення, спрямовані на зміцнення фінансової стійкості та забезпечення безпечного розвитку підприємства.</p>

Результати навчання	Розуміти сутність, складові елементи та роль фінансово-економічної безпеки у системі управління підприємством. Знати основні внутрішні й зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства та нормативно-правові засади її забезпечення. Аналізувати фінансово-економічний стан підприємства з метою виявлення ризиків і оцінювання рівня його безпеки. Застосовувати базові методи та інструменти забезпечення фінансово-економічної безпеки у практичній діяльності організацій. Формулювати обґрунтовані управлінські висновки щодо підвищення фінансової стійкості та безпечного розвитку підприємства.
Навички Soft skills	Критичне та аналітичне мислення під час оцінювання фінансово-економічних ризиків і загроз. Здатність приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності та ризиків. Навички роботи з інформацією: пошук, аналіз, систематизація та інтерпретація даних. Комунікативні навички при обґрунтуванні управлінських висновків і пропозицій. Відповідальність та самоорганізація у процесі виконання навчальних і аналітичних завдань.
Методи навчання	Опанування змісту навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення лекційних і практичних занять із використанням традиційних та інтерактивних методів навчання, зокрема мультимедійних презентацій, аналізу практичних ситуацій, колективних обговорень, роботи в малих групах і консультацій з викладачем. У процесі навчання застосовуються такі засоби: інформаційні (підручники, навчальні та методичні посібники, у тому числі в електронній формі; звітність підприємств); дидактичні (таблиці економічних показників, навчальні презентації і кейси); технічні (ноутбуки, мультимедійне обладнання, аудіовізуальні засоби, засоби телекомунікацій).
Матеріально-технічні ресурси	Ноутбук. Мультимедійний проектор. Доступ до глобальної мережі Internet. Хмарні технології підтримки освітнього процесу: Google Classroom / Moodle (підтримка практичних занять). Google Meet / Zoom (онлайн-лекції, практичні заняття)
ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ	
Відповідно до окремого графіка	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Зміст модулів
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємств	Тема 1. Теоретичні засади управління фінансово-економічною безпекою підприємства Сутність безпеки, її види та характерні ознаки. Сутність економічної безпеки та її рівні. Складові елементи економічної безпеки підприємства. Характеристика фінансово-економічної безпеки. Сутність системи фінансово-економічної безпеки підприємства.
	Тема 2. Нормативно-правове та інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства Нормативно-правове забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Правові передумови формування національної економічної безпеки. Основні положення Концепції економічної безпеки України. Закони щодо забезпечення системи економічної безпеки підприємства, установи, організації. Правовий статус підрозділу безпеки підприємства та визначення його основних функцій. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.
	Тема 3. Організаційне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства Організаційна структура управління безпекою установи. Основні функції структурних складових підрозділу підприємства із забезпечення економічної безпеки. Визначення місця штатного підрозділу економічної безпеки в структурі менеджменту підприємству. Процедура створення та ліквідації служби безпеки підприємства. Управління службою безпеки підприємства. Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою організації, установи, підприємства. Структура служби безпеки великих підприємств і корпорацій. Моніторинг в системі фінансово-економічної безпеки підприємства та технології спостереження. Особливості організації департаменту безпеки в організації великих форм бізнесу.
	Тема 4. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства Сутність механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Пріоритетні підходи до управління фінансово-економічною безпекою підприємства за концепцією розвитку. Схема механізму фінансової діяльності підприємства як об'єкта його фінансово-економічної безпеки. Тріада компонентів механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Складові елементи механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Структурування елементів управління фінансово-економічної безпеки підприємства за суб'єктно-об'єктним підходом. Структурно-логічна схема управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Тема 5. Діагностика фінансово-економічної безпеки та моніторинг можливих загроз

Визначення видів і причин виникнення негативних впливів на підприємство (загрози щодо стабільної діяльності підприємства). Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Оцінка поточного рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства (організації, установи). Критерії та індикатори рівня економічної і фінансової безпеки підприємств. Вивчення конкурентного становища підприємства за показниками. Організація моніторингу фінансово-економічної безпеки організації.

Змістовий модуль 2. Організація та управління фінансово-економічною безпекою підприємств, банків та фінансових установ

Тема 6. Основи управління фінансово-економічною безпекою в банку

Суть і зміст безпеки банківської діяльності, її мета та завдання. Суб'єкти і об'єкти безпеки банку. Види безпеки банківської діяльності та форми її організації. Застосування спеціальних методів забезпечення банківської безпеки. Організація управління фінансово-економічною безпекою в банку. Специфіка організації служби безпеки банку: нормативно-правові підстави. Функції відділу безпеки банку, посадові інструкції та посадові обов'язки працівників відділу безпеки фінансової установи.

Тема 7. Організація охорони банківських установ

Обладнання та технічна оснащеність банку. Вимоги НБУ щодо організації відділів безпеки банків та охорони фінансових установ. Режими охорони установ банку. Види режимів охорони банків, організація режиму перепусток в банківській діяльності. Спеціальні засоби захисту майна фінансових установ та особливості залучення охоронних фірм. Дії банківської установи в екстремальних ситуаціях.

Тема 8. Інформаційна безпека банківських установ

Банківська інформація. Особливості інформаційної безпеки банку. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності банківських установ. Інформаційні ресурси банку та джерела інформації для аналізу фінансово-економічної безпеки фінансової установи. Чинники витоку банківської інформації та зміст управління персоналом щодо перекриття каналів несанкціонованого доступу до комерційної таємниці. Нормативне регулювання захисту таємниці банків та забезпечення інформаційної безпеки фінансової установи. Сутність інформаційного аудиту та моніторингу в банках.

Тема 9. Теоретичні основи управління безпекою підприємця

Поняття безпеки підприємця. Особиста безпека підприємця. Внутрішні та зовнішні загрози підприємця. Завдання служби безпеки підприємця щодо забезпечення особистої безпеки підприємця. Характеристика силової безпеки підприємства стосовно забезпечення фізичної охорони життя, здоров'я підприємця та його здатності здійснювати професійну діяльність. Страхові відносини у системі забезпечення особистої безпеки підприємця. Засоби спеціального захисту особи підприємця

при здійсненні професійної діяльності.

Тема 10. Взаємодія структурних підрозділів у системі безпеки підприємства

Структура та склад служби безпеки підприємства. Типова організаційна структура департаменту безпеки корпорації. Перелік конкретних завдань і функцій служби безпеки підприємства. Характеристика функціональних обов'язків та повноважень працівників департаменту безпеки підприємств великих форм бізнесу. Перелік штатних одиниць департаменту безпеки підприємства. Особливості організації підрозділів безпеки на вітчизняних підприємствах малого й середнього бізнесу. Комплексна програма служби безпеки підприємства.

Тема 11. Майно підприємства та організація його охорони

Майно підприємства; сутність, види, класифікація. Сутність майнової безпеки підприємства та системи управління нею. Фактори впливу на майнову безпеку суб'єкта господарювання. Основні положення нормативних актів щодо правового регулювання забезпечення майнової безпеки суб'єкта підприємництва. Виявлення майнових інтересів підприємства та оцінка рівня майнової безпеки суб'єкта господарської діяльності. Визначення принципової схеми дії механізму управління майновою безпекою підприємства. Напрямки роботи служби безпеки щодо забезпечення охорони майна підприємства.

Тема 11. Майно підприємства та організація його охорони

Майно підприємства; сутність, види, класифікація. Сутність майнової безпеки підприємства та системи управління нею. Фактори впливу на майнову безпеку суб'єкта господарювання. Основні положення нормативних актів щодо правового регулювання забезпечення майнової безпеки суб'єкта підприємництва. Виявлення майнових інтересів підприємства та оцінка рівня майнової безпеки суб'єкта господарської діяльності. Визначення принципової схеми дії механізму управління майновою безпекою підприємства. Напрямки роботи служби безпеки щодо забезпечення охорони майна підприємства.

Тема 12. Служба безпеки підприємства та її роль у протидії корпоративним конфліктам

Основні задачі служби безпеки підприємства з протидії корпоративним конфліктам. Етапи діагностики корпоративного конфлікту фахівцями департаменту безпеки акціонерного товариства. Ідентифікація учасників корпоративного конфлікту службою безпеки підприємства та з'ясування позицій конфліктуючих сторін. Прогнозування динаміки корпоративного конфлікту. Медіація в процесі розвитку конфліктної ситуації з метою досудового вирішення корпоративного конфлікту.

Тема 13. Робота з персоналом щодо забезпечення кадрової безпеки підприємства

Людський фактор в системі забезпечення безпеки підприємства. Урахування «людського фактору» в процесі стратегічного планування безпечного розвитку організації. Прояви можливих порушень безпекового стану підприємства з боку персоналу. Виявлення фахівцями служби безпеки підприємства психологічної готовності (схильності) працівника до зловживання службовим становищем. Методи перевірки інформації про працівника та його професійної придатності. Способи перевірки інформації про кандидатів на вакантну посаду.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Герасименко Ю.С. Економічна безпека діяльності підприємства: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 212 с.
2. Іванова Н.С. Економічна безпека: навч. посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
3. Карачина Н. П. Економічна безпека : електронний навчальний посібник / Н.П. Карачина, А. В. Вітюк. Вінниця : ВНТУ, 2023. 112 с.
4. Кузенко Т. Б., Сабліна Н. В. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.
5. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
6. Резворович К. Р. (кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін. Фінансово-економічна безпека: теоретико-правові аспекти: навч. посіб. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 195 с.
7. Ситник Н.С., Гукалюк А.В., Стасишин А.В., Слобода Л.Я. Фінансова безпека держави: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 680 с.

Допоміжна література:

8. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
9. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 2 : Безпека фінансових інститутів. 716 с.
10. Варналій З. С. Економічна безпекологія: сутність, особливості України в добу сучасних викликів та загроз : монографія; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ : Знання України, 2025. 356 с.
11. Жаворонок А., Вербівський І. Проблемні аспекти та перспективи відновлення інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств в Україні в умовах фінансової нестабільності. *Modeling the development of the economic*

systems. 2024. 4. С. 242-249.

12. Зубко Т. Л. Економічна безпека підприємства: виклики ХХІ сторіччя : монографія; Київський національний торговельно-економічний університет. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 419 с.
13. Скоропад І. С., Лазарєв О.М. Фінансова стійкість підприємства в умовах кризи: нові виклики та імперативи посилення. *Бізнес Інформ*. 2024. №11. С. 300-307.
14. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: теоретико-прикладні аспекти : колект. монографія / О. О. Кравченко, О. В. Андрєєва, І. С. Ковова, О. Г. Парфентьєва, П. В. Пасенчук, С. М. Семенова, О. М. Шпирко, С. М. Шуляренко, О. В. Ярмоліцька; ред.: О. О. Кравченко. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. 335 с
15. Щепка О.В., Сало С.О., Григір С.І. Напрямки підвищення рівня економічної безпеки підприємств під впливом цифровізації та адаптивного управління. *Екон. вісн. Донбасу*. 2024. №1/2. С. 98-102
16. Grigoraş-Ichim C. E., Cosmulese C. G., Savchuk D., Zhavoronok A. Shaping the perception and vision of economic operators from the Romania-Ukraine-Moldova border area on interim financial reporting. *Economic Annals-XXI*. 2018. 173(9-10). P. 60-68. <https://doi.org/10.21003/ea.V173-10>.
17. Grosu V., Kholiavko N., Zhavoronok A., Zlati M. L., Cosmulese C. G. Model of financial management conceptualization in Romanian agriculture. *Economic Annals-XXI*. 2021. 191(7-8(1)), 54-66. <https://doi.org/10.21003/ea.V191-05>
18. Viknianska A., Kharynovych-Yavorska D., Sahaidak M., Zhavoronok A., Filippov V. Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. 4. P. 150-157. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-4/150>.

Інформаційні ресурси:

19. Офіційний сайт органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
 20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.
 21. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
65 – 79	C	
55 – 64	D	задовільно
50 – 54	E	
35 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з можливістю повторного вивчення дисципліни

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання Мін. – 30 б. Макс. – 50 б.	денна форма навчання			заочна форма навчання			Підсумковий контроль Мін. – 20 б. Макс. – 50 б.
	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	кількість	бал (за одиницю)	всього балів	
Робота на практичних заняттях	15	2	30	5	2	10	
Виконання і захист індивідуальних/групових проєктів	1	20	20	1	20	20	
Презентація результатів виконаних індивідуальних завдань	-	-	-	2	10	20	
Всього			50			50	
				100			